

Utredning og behandling av personlighetsforstyrre bør prioriteres

Regjeringen foreslår nå 900 millioner kroner ekstra til sårbare grupper. Et etterlengtet kvalitetsløft for utredning og behandling av personlighetsforstyrrelser bør da prioriteres.

Ingeborg Ulltveit-Moe Eikenæs, Lars Lien, med flere.

Publisert: 2021-06-21 — 19.23

Ingeborg Ulltveit-Moe Eikenæs

*Kronikk: **Ingeborg Ulltveit-Moe Eikenæs**, leder, Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri, **Lars Lien**, psykiater, styreleder, Norsk psykiatrisk foreningandsleder, **med flere**. Se komplett forfatterliste nederst.*

PERSONLIGHETSFORSTYRRELSE er et hyppig og alvorlig helseproblem forbundet med betydelig lidelse, redusert livskvalitet og økt dødelighet. Effektiv terapi finnes, men pasientene blir fremdeles systematisk oversett og underprioritert i psykiske helsevern. Kun et fåtall tilbys virksom behandling.

Vi som skriver under på dette er alvorlig bekymret over andelen mennesker med personlighetsforstyrrelse som ikke får den behandlingen de trenger. Norge er det eneste landet i Skandinavia uten en nasjonal, faglig retningslinje for utredning og behandling av personlighetsforstyrrelser. Konsekvensen er at alder, kjønn og bosted i stor grad avgjør behandlingen som tilbys.

Tilleggsproblemer som angst, depresjon, rusproblemer eller spiseforstyrrelser er ofte bakgrunn for første møte med hjelpeapparatet. Sviktende diagnostikk av

underliggende personlighetsproblematikk medfører at mange går inn og ut av behandlingsapparatet i årevis uten å oppleve varig bedring.

Lars Lien

STARTER I UNG ALDER. Personlighetsproblemer starter i ung alder, og tidlig behandling bedrer prognosen, Likevel får de færreste tidlig hjelp. Manglende kunnskap, få tilpassede behandlingstilbud eller stigma kan bidra til at behandlere vegrer seg for å diagnostisere ungdom. Sen diagnostikk kan dessuten medføre avvising fra hjelpeapparat, da spesialisert behandling ofte har en øvre aldersgrense.

Kjønn har også betydning for diagnostikk. Studier viser tilnærmet lik forekomst hos begge kjønn. Likevel utgjør kvinner tre fjerdedeler av pasientene i tilrettelagt og spesialisert behandling, mens menn er overrepresentert i rusomsorgen, fengslene og på selvmordsstatistikken. Spesialisthelsetjenesten må i større grad nå ut til de som nå faller utenfor behandling.

NØDVENDIG MED FØRINGER. Norge er et foregangsland innen forståelse, utredning og utvikling av behandling for personlighetsforstyrrelser. Ildsjeler i faget har stått på for å etablere og opprettholde spesialiserte behandlingstilbud. Dette er imidlertid ikke nok for å sikre likeverdige tilbud.

Kunnskap og behandlingstilbud må implementeres i *hele* helsetjenesten, og må forankres i organisasjonenes ledelse. Mangelen på nasjonale føringer bidrar til å vedlikeholde en ond sirkel der liv forringes og alt for mange liv går tapt.

Skal regjeringen lykkes med en nullvisjon for selvmord eller en rusreform med økt fokus på behandling, kommer man ikke utenom et helhetlig kvalitetsløft for mennesker med personlighetsforstyrrelser.

Nasjonale retningslinjer er nødvendig for å sikre en rettferdig og helhetlig helsetjeneste for en sårbar og ofte feilbehandlet pasientgruppe. Tilrettelagt behandling hjelper ikke bare pasientene, det vil også være god bruk av samfunnets ressurser.

Disse har signert kronikken:

Ingeborg Ulltveit-Moe Eikenæs, leder, Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri

Geir Pedersen, enhetsleder / Seniorforsker Nettverk for Personlighetsforstyrrelser, Seksjon for personlighetspsykiatri og spesialpoliklinikker KPHA, Oslo universitetssykehus HF, Norsk senter for forskning på mentale lidelser, Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo

Elfrida H. Kvarstein, seksjonsoverlege, Seksjon for personlighetspsykiatri og spesialpoliklinikker KPHA, Oslo universitetssykehus HF, Leder av forskergruppen Personlighetspsykiatri, Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo

Lars Mehlum, professor, Senterleder Nasjonalt senter for selvmordsforskning og – forebygging (NSSF), Institutt for Klinisk Medisin Universitetet i Oslo.

Sigmund Karterud, professor i psykiatri, Grunnlegger av Institutt for Mentalisering

Erik Stånicke, psykologspesialist, førsteamanuensis klinisk psykologi, Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo, President i Norsk Psykoanalytisk Forening

Helene C. Hedemark, psykiater i avtalepraksis i Lillestrøm, Medlem og lærer ved IGA - Institutt for gruppeanalyse og gruppepsykoterapi, Medlem Institutt for psykoterapi

Erlend Aschehoug, privatpraktiserende psykologspesialist, Leder av Norsk Forum for Skjematerapi (SFT) og representerer opplæring i den spesialiserte terapimetoden, SFT i Norge

Vi som skriver under på dette er alvorlig bekymret over andelen mennesker med personlighetsforstyrrelse som ikke får den behandlingen de trenger.

Line Indrevoll Stänicke, psykologspesialist, Nic Waals Institutt (BUP)
Førsteamanuensis ved Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo

Gunhild Hofstad, brukerrepresentant Helse-Vest i referansegruppen til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri, medlem av Ekspertrådet til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri.

Sara Germans Selvik, avdelingsoverlege & avdelingsleder Sykehuset Namsos, Klinikk for psykisk helsevern og rus Helse Nord-Trøndelag
Førsteamanuensis Institutt for psykisk helse, NTNU Trondheim, representant Helse-Midt, referansegruppen til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri

Jill Arild, landsleder, Mental Helse

Adrian Tollefsen, generalsekretær, Mental Helse Ungdom

Anne-Sophie Redisch, daglig leder, Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse

Håkon Kongsrud Skard, psykologspesialist, president, Norsk Psykologforening

Lars Lien, psykiater, styreleder, Norsk psykiatrisk forening

Guri Spilhaug, spesialist i rus- og avhengighetsmedisin, seksjonsleder, Nasjonal kompetansetjeneste for tverrfaglig spesialisert behandling av ruslidelser

Bjørn Stensrud, psykiatrisk sykepleier, leder, Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP)

Hilde Hem, daglig leder, Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse

Siri Toven, psykologspesialist, Oslo universitetssykehus, BUP Oslo Syd
Styreleder, Norsk forening for Dialektisk atferdsterapi (N-DBT)

Ingunn Aanderaa Opsahl, psykologspesialist, styreleder, Institutt for Psykoterapi

Ole Johan Finnøy, psykologspesialist, undervisningsleder, Institutt for Psykoterapi

Monika Helen Sørensen, signerer på vegne av Ekspertrådet til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri

Jürgen Decker, brukerrepresentant Helse-Vest i referansegruppen til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri, medlem av Ekspertrådet til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri

Thomas Lie Berg, psykologspesialist, representant Helse Nord-Norge, referansegruppen til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri

Eirik Hjermann, psykologspesialist, representant Helse Vest, referansegruppen til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri

Sara Elisabeth Pavall, psykologspesialist, representant Helse Nord, referansegruppen til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri

Henning Jordet, psykologspesialist, Sykehuset i Vestfold, representant Helse Sør-Øst, leder av referansegruppen til Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri, daglig og faglig leder Institutt for Mentalisering.

Jørgen Flor, kst. Psykologspesialist, Regional sikkerhetsseksjon, Oslo
Universitetssykehus

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter, men har ført opp hvem de signerer på vegne av.

Disse signerer som privatpersoner:

Hans Ole Korsgaard, avdelingsoverlege, Lovisenberg Diakonale Sykehus, avdeling Nic
Waals Institutt, Oslo

Didrik Heggdal, psykologspesialist, utvikler av behandlingsmodellen Basal
Eksponeeringsterapi (BET) og Prosjektleder for BET-Prosjektet i Vestre Viken HF

Tormod Stangeland, psykologspesialist, Akershus universitetssykehus, Avdeling BUP

Sing In Ng, teamleder/psykolog, Fengselspsykiatrisk team, Avdeling spesialpsykiatri,
Divisjon psykisk helse og rus, Akershus universitetssykehus HF

Halvor Fjellstad, psykolog, Fengselspsykiatrisk team, Avdeling spesialpsykiatri, Divisjon
psykisk helse og rus, Akershus universitetssykehus HF

Ingen oppgitte interessekonflikter

